

ДЕРЖАВНА МІГРАЦІЙНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

**Контактний інформаційно-аналітичний центр з моніторингу
міграційних процесів**

**ОПЕРАТИВНИЙ ЗВІТ
З МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
(4 – 10 вересня 2015 року)**

Київ 2015

Оперативний звіт підготовлено Контактним інформаційно-аналітичним центром з моніторингу міграційних процесів Державної міграційної служби України.

Контактний інформаційно-аналітичний центр з моніторингу міграційних процесів Державної міграційної служби України створений відповідно до наказу ДМС від 29 травня 2015 року № 64 в рамках виконання рекомендацій, що містяться у п'ятій доповіді ЄК щодо прогресу України у виконанні Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму.

Контактний інформаційно-аналітичний центр з моніторингу міграційних процесів діє на базі Управління документального забезпечення, роботи зі зверненнями громадян та запитами на інформацію Державної міграційної служби України.

У звіті представлені оперативні (за тиждень) результати спостережень за основними подіями в Україні та світі, з метою здійснення прогнозу розвитку міграційних процесів в Україні.

ЗМІСТ

I. ОКРЕМІ ПОКАЗНИКИ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ	2
1.1. Зовнішні показники	2
1.1.1. Соціально-політична ситуація у світі	2
1.1.2. Наявність військових конфліктів та війн у світі	2
1.1.3. Наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних,	3
1.1.4. Основні шляхи постачання нелегальних мігрантів у Світі	5
1.2. Внутрішні показники	7
1.2.1. Наявність в Україні надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних.	7
1.2.2. Події у районах проведення Антитерористичної операції.	7
1.2.3. Кількість внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованої території України.	8
1.2.4. Зміни в законодавстві	9
II. ВПЛИВ ЗНАЧЕНЬ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ НА МІГРАЦІЙНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ....	9
2.1. У сфері внутрішньої міграції	9
2.2. У сфері нелегальної (незаконної) міграції.....	10
2.3. У сфері надання притулку.....	11
2.4. У сфері трудової міграції	11

I. ОКРЕМІ ПОКАЗНИКИ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ

1.1. Зовнішні показники

1.1.1. Соціально-політична ситуація у світі

Минулого тижня (4 – 10 вересня) основні події світу знову розгорталися на теренах Європи, де кількість біженців з країн Африки, Азії та Близького Сходу продовжує бити рекорди.

Загальна кількість мігрантів, зареєстрованих у країнах ЄС у наразі оцінюється більш ніж у 350 тис. осіб, з яких упродовж липня 2015 року – 107,5 тис. осіб. Точні поточні цифри обсягу мігрантів до ЄС наразі не оприлюднюються через їх безперервний потік.

Угорщина, яка наразі найбільше потерпає від напливу нелегальних мігрантів, що прибувають з країн Північної Африки та Близького Сходу у пошуках притулку, 10 вересня заявила про можливість введення надзвичайного стану на кордонах.

Поточного тижня Міністерство оборони КНДР заявило про наміри проведення запуску нової міжконтинентальної балістичної ракети 10 жовтня цього року або в одну з найближчих до цього числа дат, що може призвести до нового нагнітання ситуації на Корейському півострові.

Впродовж тижня, що минув, остаточно підтвердилася участь російських військових у громадянській війні в Сирії на боці діючого президента Башара Асада.

Слід відмітити, що на тижні Контррозвідувальним управлінням Пентагону прогнозовано розпад у недалекому майбутньому таких країн як Сирія та Ірак, уряди яких не в змозі впродовж тривалого часу контролювати ситуацію як в середині свої країн так і на їх кордонах.

В Україні тиждень у районах проведення АТО минув відносно спокійно.

1.1.2. Наявність військових конфліктів та війн у світі

Станом на 10.09.2015 конфліктні ситуації та війни обліковуються орієнтовно у 65 країнах світу та окремих регіонах, у тому числі: у Африці – 27, в Азії – 16, в Європі – 9, у Південній Америці – 4, у Північній Америці – 1 та на Близькому Сході – 8.

Гарячі ситуації спостерігаються у **21 країні** та окремих територіях, в тому числі:

- в Африці – у 8 країнах:

ДР Конго, Малі, Судан і Сомалі – війна проти терористичних угруповань;

Єгипет, Нігерія – війна проти ісламістських бойовиків;

Лівія і Південний Судан – громадянська війна;

- в Азії – у 5 країнах:

Афганістан, Пакистан і Філіппіни – війна проти ісламістських бойовиків;

Бірма – війна проти повстанських груп;

Таїланд – військовий переворот.

- в Європі – у 2 країнах:

Росія – бойові дії проти ісламістських бойовиків у Чечні та Дагестані;

Україна – війна проти терористичних угруповань.

- у Південній Америці – у 1 країні:

Колумбія – війна проти терористичних угруповань.

- у Північній Америці – у 1 країні:

Мексика – війна проти наркокартелів.

- на Близькому Сході – у 4 країнах:

Ірак, Ізраїль, Ємен – війна проти ісламістських бойовиків;

Сирія – громадянська війна.

Найбільший резонанс впродовж останнього тижня отримали такі події:

Ємен – 50 солдат з ОАЕ та Бахрейну було убито внаслідок ракетного обстрілу бойовиками Хуті.

Натомість для боротьби з повстанням Хуті Арабською коаліцією минулого тижня у Ємен направлено 1 тис. солдат із Катару.

Єгипет – 10.09.2015 владою країни оголошено про знищення 86 і арешт ще 195 бойовиків терористичного угруповання «Ат-Такфір валь-Хіджра» під час військової операції «Відплата за мученика» на півночі Синайського півострова.

Ірак – Туреччина 08.09.2015 розпочала військову операцію на півночі Ірану проти курдського сепаратистського угруповання «Робітничка партія Курдистану».

Нігерія – військові сили країни розпочали наступ на сили терористичного ісламістського угруповання «Боко Харам», яке останніми тижнями прославилося убивствами сільського населення.

Сирія – попри військову підтримку з боку Російської Федерації, бойовики ІДІЛ захопили у сирійських військових найбільшу авіабазу на північному заході провінції Ідліб.

Російська Федерація розпочала будівництво великої військово-повітряної бази в Сирії, розрахованої на контингент у тисячу військовослужбовців.

Сомалі – ісламістські бойовики «Аль Шабааб», що намагаються повалити уряд країни, захопили 2 невеликих містечка на відстані 65 км від столиці країни – Могадішо.

1.1.3. Наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, в країнах, що мають спільні з Україною кордони

Республіка Білорусь

За повідомленнями Міністерства надзвичайних ситуацій Республіки Білорусь, надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, впродовж минулого тижня у районах, що межують з кордонами України, не зафіксовано.

Республіка Молдова

Впродовж останнього тижня за даними Служби цивільного захисту і надзвичайних ситуацій Молдови наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

Разом з тим в неділю 6 вересня у столиці Молдови м. Кишинів розпочався багатотисячний мітинг, учасники якого вимагали відставки діючого президента Ніколае Тімофті і проведення нових виборів.

Наразі на головній площі Кишинева учасниками мітингу встановлено наметове містечко.

За підозрою в організації безладів влада Молдови розпочала арешти. Владою Молдови заборонено в'їзд у країну ряду працівників російських ЗМІ, у тому числі таких як «Life News» і «Russia Today».

Російська Федерація

У регіонах, що межують з Україною за повідомленнями МНС Російської Федерації наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

Станом на 10.09.2015 на територіях Республіки Бурятія та Іркутської області діють «Режим надзвичайної ситуації в лісах» та «Особливий протипожежний режим».

Станом на 10.09.2015 загальна площа лісових пожеж порівняно з минулим тижнем скоротилася до майже 76 тис. га, з яких на території Бурятії – 53,1 тис. га, Іркутської області – 10,6 тис. га, в Амурській області – 7,6 тис. га.

Республіка Польща

У регіонах Польщі, які межують з Україною, впродовж останнього тижня наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

Зважаючи на Європейську міграційну кризу Єврокомісія запропонувала Польщі надати тимчасовий притулок 11,5 тис. мігрантам з країн Північної Африки та Близького Сходу, які прибули до Європи у пошуках захисту. Проте, як раніше заявляли польські посадовці, Польща краще воліє приймати біженців з України ніж тих, що нині прибувають до ЄС.

Румунія

Впродовж останнього тижня у регіонах Румунії, які межують з Україною, наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

З огляду на міграційну кризу в Європі, Прем'єр-міністр Румунії Віктор Понта запропонував ЄС розмістити в Румунії певну квоту мігрантів (до 1,5 тис. осіб), що прибувають у ЄС з країн Північної Африки та Близького Сходу у пошуках захисту, в обмін на включення Румунії до Шенгенської зони. Наразі позиція ЄС ще невідома.

Словацька Республіка

У регіонах Словацької Республіки, які межують з Україною, впродовж останнього тижня наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

У середу 8 вересня Прем'єр-міністр Словаччини Роберт Фіцо виступив проти обов'язкових квот на розміщення біженців, ініціатором введення яких виступає ФРН, що потерпає від аномального напливу нелегальних мігрантів з країн Північної Африки та Близького Сходу, що намагаються отримати статус шукачів притулку.

Проте, аналогічно як і Польща, Словаччина наразі воліє за краще приймати у себе біженців з України, а мігрантів з інших країн світу - за умови, що вони будуть християнами за віросповіданням.

Угорщина

У регіонах Угорщини, які межують з Україною, впродовж останнього тижня наявність надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних, не зафіксовано.

У той же час, в Угорщині наразі критичною є ситуація з нелегальними мігрантами, які щодня перетинають кордони країни на шляху до високорозвинених країн Європи, таких як Австрія, Німеччина, Франція, Великобританія, Італія, Норвегія, Данія.

7 серпня 2015 року на засіданні Уряду Міністр оборони Угорщини Чаба Хенде подав у відставку через ситуацію з міграцією в країні.

10.09.2015 Австрія оголосила про припинення залізничного сполучення з Угорщиною через неконтрольовані обсяги нелегальних мігрантів, які намагаються прорватися до Австрії та Німеччини.

1.1.4. Основні шляхи постачання нелегальних мігрантів у Світі

Міграційна криза в ЄС продовжується. Обсяги міграції із зон ведення бойових дій, які проходять в основному в Африці та на Близькому Сході (Афганістан, Сирія, Лівія, Ірак, Туніс, Єритрея, Нігерія, Судан), до країн Європейського Союзу не зменшуються.

За даними УВКБ ООН у країнах ЄС 438 тис. мігрантів попросили про притулок станом на кінець липня. Для порівняння, за весь 2014 рік таких прохань було 571 тис. У двох країнах - Німеччині та Угорщині - зараз число прохачів більше, ніж за цілий 2014 рік.

Із загальної кількості мігрантів, що прибули до ЄС у пошуках захисту, 365 тис. осіб дісталися через Середземне море, яке вони перетинають в основному на гумових човнах, надувних матрацах та інших пристосуваннях.

Згідно з даними УВКБ ООН, найпопулярнішою країною призначення для більшості нелегальних мігрантів залишається Німеччина, влада якої на кінець липня отримала 188 тис. заяв з проханням про притулок, що на 15,4 тис. більше, ніж за цілий 2014 рік.

Угорщина, Сербія і Македонія продовжують цікавити мігрантів як транзитні пункти на шляху до більш розвинених країн Європи – Німеччини, Данії, Австрії, Великобританії, Франції, Італії, Норвегії.

Мета мігрантів, що прибувають до Європи є незмінною – отримання статусу біженця та соціальних пільг у Великобританії, Німеччині, Франції, Норвегії та інших розвинених країнах ЄС.

Шлях мігрантів до Німеччини

Джерело: Eurostat

BBC

Мал. 1. – маршрути потрапляння нелегальних мігрантів до Німеччини з метою отримання статусу шукачів притулку.

Маршрути міграції нелегальних мігрантів з країн Північної Африки та Близького Сходу до ЄС наразі залишаються незмінними:

- 1) Іспанія – Франція - Великобританія;
- 2) Туреччина – Греція – Македонія – Сербія – Угорщина – Австрія – Німеччина;
- 3) Туреччина – Греція – Македонія – Сербія – Угорщина – Словачія – Чехія;
- 4) Італія – Франція – Німеччина;
- 5) Італія – Франція – Великобританія;
- 6) «Північний маршрут»: Росія – Норвегія.

З метою протидії обсягам неконтрольованої міграції Угорщина побудувала 4-метрову загорожу з колючого дроту на 175 км уздовж кордону із Сербією, щоби сповільнити наплив шукачів притулку до північної Європи.

Аналогічні заходи наразі вирішив приймати Уряд Ізраїлю, який уже розпочав будівництво огорожі на кордоні з Йорданією.

З метою зниження навантаження на Угорщину, Грецію та Італія у питанні розміщення нелегальних мігрантів, ЄС розробив новий набір національних квот на мігрантів для країн членів-блоку.

За попередніми даними, загалом між європейськими країнами пропонується розподілити 160 тис. прохачів притулку, 66,4 тис. з яких прибули до Греції, 54 тис. - до Угорщини, і ще 39,6 тис. - до Італії. З них Німеччина прийме понад 40 тис. мігрантів, Франція - 30 тис.

Прем'єр-міністри країн «Вишеградської групи» – Угорщина, Чехія, Словаччина й Польща – на черговій зустрічі у Празі, присвяченій проблемам міграції, відмовилися запроваджувати обов'язкові квоти на прийняття мігрантів.

Джерело: Frontex, MOM

BBC

Мал. 2. Основні шляхи міграції до ЄС 2015 через Середземне море.

1.2. Внутрішні показники

1.2.1. Наявність в Україні надзвичайних ситуацій, у тому числі кліматичних.

Надзвичайних подій, які б призвели до можливого переселення людей протягом 4 – 10 вересня на території України, крім районів проведення АТО і тимчасово окупованої території Кримського півострова, не зафіксовано.

Ризик збільшення потоків внутрішньої міграції за даним показником відсутній.

1.2.2. Події у районах проведення Антитерористичної операції.

Протягом звітного тижня (4 – 10 вересня) зберігалася тенденція до покращення обстановки в зоні АТО: кількість порушень режиму припинення вогню зменшилася до 36-ти, або на 75,7 % порівняно з минулим тижнем та майже на 94,3 % – порівняно з позаминулим. За вказаний період загинули 4 та поранено 14 українських військових.

За інформацією Уповноваженого Президента України з мирного врегулювання конфлікту в Донецькій та Луганській областях Геращенко І.В. в заручниках незаконних збройних формувань наразі залишаються 156 осіб.

В цілому відносно затишшя на фронті триває уже 10 днів. В середньому бойовики до 10 разів на добу порушують перемир'я, не застосовуючи при цьому важке озброєння.

Водночас за результатами зустрічі робочої підгрупи з питань безпеки тристоронньої контактної групи у столиці Р. Білорусь Мінську не вдалося домовитися про угоду щодо відведення від лінії контакту озброєнь калібру до 100 міліметрів і танків.

Водночас, за оперативною інформацією прес-центра АТО, незаконні збройні формування за будь яку ціну намагаються затягнути мешканців

Донбасу у свої лави. Як наслідок, чоловіки призовного віку масово виїжджають з тимчасово окупованих територій.

Так, донедавна, через пункт перетину українсько-російського кордону «Червонопартизанськ», до Росії щоденно пішки виходило близько трьох десятків чоловіків. А вже на цьому тижні злочинці заборонили перетинати кордон мешканцям Донбасу молодше 50 років.

Мал. 3. Мапа АТО.

Зважаючи на зниження активності незаконних збройних формувань та стабілізацію обстановки протягом звітного тижня на існує ризик збільшення внутрішньої міграції на рівні «насторожуючий».

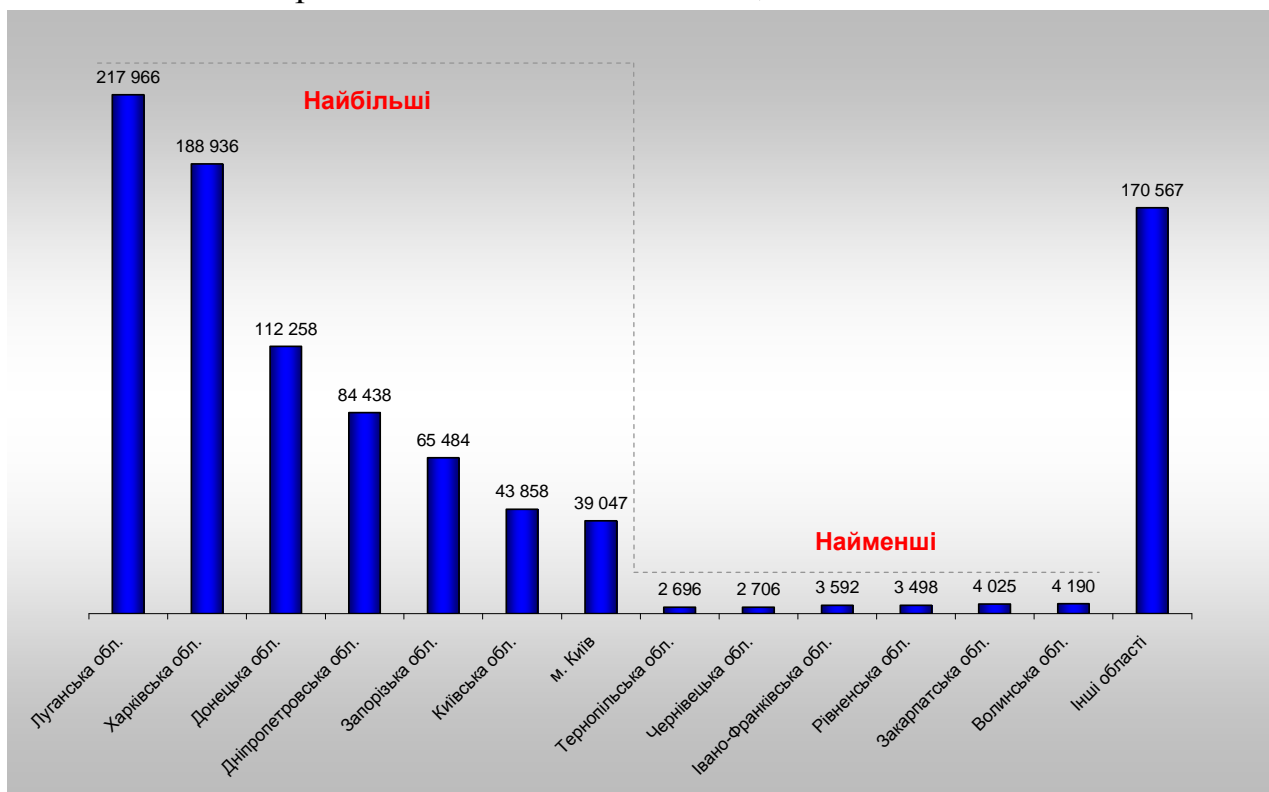
1.2.3. Кількість внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованої території України.

Згідно з оперативною інформацією Міжвідомчого координаційного штабу з питань соціального забезпечення громадян України, які переміщуються з районів проведення антитерористичної операції та тимчасово окупованої території, у період 4 – 10 вересня кількість внутрішньо переміщених осіб з районів проведення антитерористичної операції та тимчасово окупованої

території збільшилась на 4,7 тис. осіб (0,5 %), з яких 99,2 % – переселенці з Донецької та Луганської областей.

Станом на 10.09.2015 з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції до інших регіонів загалом переселено 943,3 тис. осіб (у т.ч. 159,9 тис. дітей та 462,93 тис. інвалідів та осіб похилого віку), у тому числі:

- з Донецької і Луганської областей – 922,4 тис. осіб;
- з АР Крим і міста Севастополь – 20,9 тис. осіб.

Мал. 4. Розподіл внутрішньо переміщених осіб за регіонами переселення.

Як видно з малюнку 4 найбільші потоки внутрішнього переміщення осіб з районів проведення АТО спрямовані у східні та центральні регіони України.

1.2.4. Зміни в законодавстві

Впродовж останнього тижня зміни у законодавстві, що стосуються сфер міграції, та які можуть вплинути на сфери міграції, не відбувалися.

II. ВПЛИВ ЗНАЧЕНЬ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ МОНІТОРИНГУ МІГРАЦІЙНИХ РИЗИКІВ НА МІГРАЦІЙНУ СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ

2.1. У сфері внутрішньої міграції

Ризик посилення обсягів внутрішньої міграції населення з тимчасово окупованої території України та районів проведення АТО.

Як уже зазначалося вище впродовж останнього тижня (4 – 10 вересня) кількість внутрішньо переміщених осіб в Україні збільшилась на 4,7 тис. осіб, що на 0,2 тис. осіб менше, ніж тижнем раніше.

На збільшення потоку внутрішньо переміщених осіб може вплинути і факт настання гуманітарної кризи у районах, що контролюються терористичними угрупованнями ДНР і ЛНР.

Так, за повідомленням Центру новин ООН міжнародні організації стикаються з серйозними проблемами при наданні допомоги найбільш вразливим категоріям населення, які постраждали від збройного конфлікту в Донбасі. Так, згідно заяви управління ООН з координації гуманітарних питань через відсутність гарантій безпеки, бюрократичних перепон, а також матеріально-технічних проблем на місцях доступ до нужденних осіб наразі є обмеженим. При цьому експерти ООН відзначають, що в найважчому становищі перебувають близько 2-х млн осіб в районах, які розташовані уздовж лінії розмежування вогню.

Крім того, за даними ООН, становище людей, що живуть вздовж лінії розмежування, ускладнюється ще й тим, що вони не можуть перебратися в безпечне місце «в силу складної процедури» видачі дозволів на переміщення. Також повідомляється, що в тимчасово окупованих районах не працюють банки, порушена система торгівлі, не виплачуються пенсії та соціальні допомоги.

Короткостроковий прогноз: ризик збільшення потоків внутрішньої міграції населення України із Донецької та Луганської областей до інших регіонів України наразі є непередбачуваним, оскільки дії терористичних угруповань ЛНР і ДНР не спрямовані на захист мирного населення, що проживає на непідконтрольних українським війська територіях.

2.2. У сфері нелегальної (незаконної) міграції

Ризик збільшення фактів незаконного проникнення іноземців та ОБГ на територію України.

Із запровадженням країнами ЄС жорстких заходів реагування на факти незаконної міграції, південні та західні регіони України, аналогічно до Угорщини, Македонії, Сербії та Греції можуть стати транзитними пунктами для нелегалів на шляху до розвинених країн ЄС.

Так, у рамках проведення спільних операцій на кордоні України із Словаччиною та Угорщиною прикордонниками було затримано групу нелегальних мігрантів у складі 11 осіб, які направлялися в обхід пунктів пропуску. Із затриманих - 8 назвалися громадянами В'єтнаму і 3 - Бангладеш.

Крім того, в 50 метрах від угорського кордону прикордонники Мукачівського загону виявили 2-х громадян Сирії, які також намагалися незаконно проникнути на територію ЄС.

Наразі головним фактором відсутності великого напливу нелегальних мігрантів з

країн Африки та Азії в Україну є те, що Україна має незручне географічне розташування по відношенню до основних шляхів їх міграції у ЄС.

Крім того, нещодавно ООН включив Україну до списку країн, на допомогу яким не вистачає грошей.

Іншими пояснюючими факторами відсутності напливу в Україну нелегальних мігрантів з вищезгаданих країн є військові дії на Сході України та невинне зниження прожиткового рівня населення України.

Короткостроковий прогноз: враховуючи зниження напруги у районах проведення АТО та наростання спротиву мігрантам у країнах-членах ЄС, ризик збільшення фактів незаконного проникнення іноземців на територію України може бути високим.

2.3. У сфері надання притулку

Ризик зростання звернень громадян, у країнах походження яких відбуваються дії, що перешкоджають нормальному проживанню людей, із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує захисту

Впродовж січня-липня 2015 року до України прибуло 795 іноземців, які звернулися за отриманням захисту. Основними країнами постачання шукачів захисту в Україні за цей період були Афганістан – 308 осіб, Сирія – 73 особи, Сомалі – 85 особи.

Наразі у вказаних країнах тривають активні бойові дії, тому така ситуація у будь-який момент може призвести до збільшення обсягів шукачів захисту в Україні.

Короткостроковий прогноз: враховуючи загострення бойових дій у країнах Близького Сходу і Північної Африки, та наростання спротиву мігрантам у країнах-членах ЄС, рівень збільшення потоків шукачів захисту в Україні може бути високим.

2.4. У сфері трудової міграції

Ризик необґрунтованого зростання обсягів трудової міграції в Україні та негативного впливу трудових мігрантів на ринок праці в Україні.

За повідомленнями Мінекономрозвитку, у I півріччі 2015 року падіння ВВП становило 16,3%, обсяги виробництва в сільському господарстві України знизилися на 9,3%, зростання споживчих цін склало 39,3% в порівнянні з початком року (липень до грудня). Обсяги експорту товарів знизилися на 35,4%. Падіння реальної заробітної плати склало 23,9%.

Рівень інфляції за січень-серпень 2015 року становив 138,2%.

Крім того, в Україні на осінній період очікується підвищення рівня адміністративно-регульованих цін та тарифів.

Короткостроковий прогноз: враховуючи викладене та події на Сході України, наявність значних ризиків необґрунтованого зростання обсягів трудової міграції в Україні та негативний вплив трудових мігрантів на ринок праці в Україні наразі не прогнозується.